

ויקטור סאיס : המשתה

„אמנם מקדים אני ומודה כי המחלות מעוררות שאט־נפש, אך סבור אני כי יש לראות בהן הכרח גמור“.

כך אמר, ואט־אט החל להדליק לו סיגריה.

„הטבע“, הוסיף, טועם את עשן הטבק, „בכל חכמתו הוא מציג לפנינו שתי נקודות הפוכות לחלוטים: מצד אחד הוא נותן לכמה אנשים בריאות של סוס, כדי שלא ישותק המירוץ השגעוני של המין האנושי; מן הצד השני אינו משהה אפילו לשניה אחת את היווצרותם של חידקים מסתוריים ומופלאים כגון אלה של הסרטן. אינני יכול שלא לצדד בהתנהגות כה נבונה. לאן יכולנו להגיע לו הצליחו למנוע את הפגעים האימיים המכחידיים את האדם? אה? הרי פירוש הדבר יהיה תוהר־רובהו, עוני ומחסור, נסיגה לימי־בראשית, בצירוף עם המפה הקשה של עודף־אוכלוסים והשתלמות הרוח, אותה השתלמות־הרוח שבגללה אנו נעשים נוקשים ובלתי־מרוצים יותר מיום ליום. בזאת אינני רוצה. גם אין זה יאה לי, וכר־וכר. במלים אלו אינני מנסה ליצור עולם סוריאליסטי ואבסורדי, גם אין בכונתי לשחק באירוניות פחות או יותר מקורבות על חשבון אחרים, אבל ברי לי שאם תתגשם אותה אוטופיה של המדע, כלומר: אם תיווצר בריאות כזאת המחוסנת מהדבקות למיניהן, הרי בזמן הקרוב ביותר יהיה צורך לחפש דרכים להזריק נגיפים, לארגן מגיפות, לפחות בשכונות־העוני, או ליצור רודנויות אכזריות שתמוסנה ותרצחנה דורות שלמים, שאם לא כן הרי בעוד מאתיים שנה שוב לא תהיה הארץ יפה למושב אדם. סתף הקרקע, בלי לשפוח את השינוי המתמיד במזג־האוויר באזורים רבים, יוצר בכדור־הארץ שלנו תהליך של עיקור המנוע את נביטת הזרעים. מיום ליום החיים קשים וכבדים משהיו. אם על כל אלה נוסיף את החלום המופרך של אנשים מסוימים המתעקשים למנוע את כל הקלקלות, איך יצליחו בני־אדם לחיות? אה? אה? יהיה עליהם לקרוע זה את זה כדגים. האין תמונה טרגית ומחרידה שפזאת מפילה עליך פחד?“

„כן, כן“, עניתי באי־רצון. „נכון, התמונה המחרידה והטרגית שציירת הפחידתני. למזלנו... למזלנו...“ אבל החרשתי.

למען האמת, שיעממה אותי שיחתו. הוספתי להרהר רגע ובינתיים הסתכלתי בו כבדרך־אגב. בדברו התבוננתי בו. ישוב היה על כיסא־נוח לצדי, וכמוני הסתכל, מעל סיפון האניה, בזריחה בנמל טרופי, בעיר צפונית של ארצנו. החום כבר היה קשה מנשוא. אורות היום החדש רטטו על מימי הנהר, אבל יפי הטבע שהקיפנו לא עניין את חברי הצעיר, שאת כל עקשנותו היה משקיע בתיאור הודה של המגיפה. חשתי צמרמורת. אמנם הכרתיו לפני כמה ימים על סיפון האניה, בנמל בואנוס־איירס. אך לא ידעתי מיהו.

„לכן, הוסיף, כשנודע לי שבמקום פלוני או אלמוני משתוללת מגיפה הגורפת כל רמש חי, אני שמח“.

„שמחה מקורית, כשלעצמה“, העירותי.

עיניו הפלדיות ננעצו באפקה של העיר הקטנה שלפנינו, מקום שהיה ישוב אומלל מפרפר בתוך אימי החלירע. השלטונות אסרו את כניסתה של אניינתו, שהתכוונה לפנות צפונה, למדינה השכנה פאראגואי.

חבריי־לביעה התרומם, השעין ידיו על המעקה, והתבונן בשקט אל החוף; לאחר־מכן נרפן גופו הצעיר והזדקף על ראשי בהונותיו, והוא פרץ בצחוק.

„אפשר יש שם אשה ש...“ ובחימה נשך את שפתיו. ראיתי שהוא מחוויר כמת. „בלי ספק“, אמרתי.

„אשה המרעילה את הכל“.

לא מחיתי כנגדו.

„אשה אכזרית שחיה, נושמת וגורמת סבל, סלח לי!“ סיים, מעביר ידו בשערותיו. „סלח לי! אני חוזר ומבקש סליחה!“ והתבונן בי בשנאה.

„וכי למה? רשאי אתה לומר מה שתרצה“, עניתי.

חזר והתישב עליידי. היה זה איש פיקח, אך דוחה. הוא ניסה להתגבר על המועקה שבנפשו, אך בכי עמום הרעיד את חזהו תחילה ואחר־יכן את כתפיו. כשראשו כבוש בכפותיו בכה בכי היסטרי, נשיי, אך לא עד כדי להכריעני תחתי.

אינני יודע מדוע ציפיתי למשבר ההוא, כתגובה צודקת על דעותיו שהיו לי לטורח, למרבה הצער. כיון שדימיתי כי הוטב לו, מן־הסתם, הצעתי לו סיגריה, וכמה דקות היינו מעשנים בשתיקה.

„בלי ספק היתה אשה רעה בחיידך, לא כן?“ חיויתי.

התבונן בי כנבעת, בעודו מאשר את דברי בניד־ראש.

„אני שונא ואוהב אותה למרות...“ אמר, ולאחר שפסק מדיבורו הוסיף עוד: „הקרבתני הכל למענה. את עתידך, את חיי... הכל! שגיאה גסה היתה זו? ברגעים כאלה אין חושבים מאומה. מתעוררים אנו, לא? היתה יפה כל־כך... הבשר. אוכלי־אדם, אתה יודע? דולורס¹... כל התכונות היו בה... אמנם גיליתי, במאוחר מדי, שהיתה חסרת־לב. קטנונית היתה, אנוכית. חישבה כל נגיסה שהייתי מביא אל פי. היתה אומדת את שוויה“.

„ידוע לך על אשה שאינה כזאת?“

חזר והסתכל בי בתיעוב, ולא היה איכפת לי כמלוא נימה. משכתי בכתפי.

„היא לא היתה צריכה להידמות לאחרות... ביסודן, הנשים הן יצירתו של הגבר עצמו. טובות הן, רעות הן, סתם נשים הן, משום שכך הגבר עושה אותן“.

„סבור אני שדברייך טעונים בירור“.

„איזה בירור?“

„אני פשוט חושש לחלוק על סברותיך“.

„אין המדובר בסברות. פשו...“

„אה! כן, כן“ אמרתי. „הנשים הן העושות את הגבר, אנחנו פרי מעשיהן. הרי ודאי קראת על הקוסמוגוניה הבבלית“.

„כמובן! איזה חום! הקוסמוגוניה? לא — אבל לא. ואם גם קראתי, שכחתי. כבר אמרתי לך, אני...“

„אריסטו אומר ששם, בבבל, חי רק סוג אחד של בני-אדם, מין צילוב של גבר ואשה. זכור לך? צירוף מוזר של שני המינים, כמו החלזונות. אולי זאת הנקודה שעליה מסתמכים הפילוסופים המזרחיים כשהם דנים את הנקבה כיצור תחתון“.

„הו, הרי זה הבל! הבל גמור!“ אמר ברעד, כמי שחש שמותו קרוב. בלי ספק היתה מחשבתו במקום אחר.

המשכתי:

„כן — הכל חולף-עובר, והיום, הודות לתרבות החילונית, יש לראות באשה יצור שאינו תלוי בגבר, בעלת יכולת הפעולה וכושר הבחירה, הבחירה החפשית. כן קוראים לזה, לא?“

„הו, ודאי, כן, כן!“ ענה כמתעלף.

ראיתי שהחווה תנועה מהירה כאומר לעזוב את הסיפון. באמת היה החום קשה מנשוא. אך עלה השחר וכבר היה הכל כשרוי ברתיעה. הריאות נשמו בכבדות ודומה היה כאילו העיניים התועות נמוגות והולכות.

„מפיון שאנו מתפלספים והולכים“, הוספתי, „תשפוט אתה את האשה כפי שאנו מכירים אותה — טובה, רעה, מוכנה להקרבה, אנוכית, שוקקת, קרה... בלי השתתפותו של הגבר, שהוא דווקא כלי בידיה, כרובה בידי הצייד. הגבר אין בו אלא מגרעת אחת כנגד מידותיה הרעות של האשה“.

„מגרעת זו מהי?“

„שחור רך“.

„וכי מה! ברצינות אתה מדבר?“

„רך ביותר. מתוך כך רואה אני בדבריו של אריסטו טעות יסודית. לפי ההיקשים שלי הרי מעולם לא היה ולא נברא אותו יצור גבר-אשה, אלא אשה-גבר היה. יודע אני שאתה ואני ברי לנו שהאשה גם כשאינה חכמה ביותר הריהי מצוינת במידה גדושה של ערמה. לא הייתי מופתע כלל אילו נפרדה מעל הגבר כדי לרמותו בלי שתבוא על ענשה וכדי לנצלו היטב יותר לטובתה-היא“.

בהציצו בשעונו אמר:

„שש. כמה תפוזים! האם ירקיבו כל התפוזים הללו? — אחר-כך...“ בהבעה של מיאוס הוסיף: „הבט-נא בעננה זו“.

התבוננתי בשמיים. עננה מוארכת ריחפה בעצלתיים על קרני השמש. צפה לה בשמי-התכלת, דרומה. פתאום, אינני יודע איך, אולי מאחרי העננה המוארכת, הופיעה סיעה של צפרים שחורות, בצריחות מכווצות-לב. טסו בכיוון שפנגד הענן.

„עורבים“, אמר לי חברי. „זה המקובל במקרים אלה“. זמן רב עקבנו אחריהם במבטינו. הם חגו עיגולים מצטמצמים והולכים. „דולורס“, נאנח חרש, פולט בזדון את עשן הסיגריות ומבקש לשכוח את הפחאראר * קוס * שהיו יורדים ויורדים... „דולורס... שם יפה... דולורס... דולורס... היתה זו נבואה כמעט?!“ **

„כן“, אמרתי, אטום ובלי שאתחרט על התנהגותי שאינה הולמת. „מקסיקאית“, הסביר בקול רועד. את עיניו לא גרע מן העורבים.

„הה, מקסיקו?!“ אמרתי. „אקאפולקו, גואדלופה, סוקונוסקו... ואלוהיה: ויצילר פוצ'טלי, קצלקואלט! הארץ הזאת מסתורית כמו מצרים! האם קראת על מגדליה? “

„לא“.

הצלליות השחורות לא נראו עוד באוויר. אך אפשר היה להבחין בהן „שם“. „תעלומה שאין לפתרה“, אמרתי בנסיון לחשוב על „הדבר האחר“. „לא מזמן גילו אותם. כמה מגדלים אבודים ביער. הם היו מרופדים פגרי חיילים ונשים שמתו לפני מאות שנים, אולי בזמן שפותרו על-ידי אָרנאן קֹרס.*** הודות ללחות נשמרו להפליא כאילו רק ביום אתמול מתו“.

„דולורס קראו לה“, חזר ואמר, כביכול בלי לשמעני, ואפשר בתוך כך מהרהר היה כמוני בעורבים הנמצאים אולי שם עכשיו, כשעיניהם הנוראות יוצאות מחוריהן מחדת-ציפיה. „משהיטבתי להכירה הרשתה לי לקרוא לה, לזלחה... אָל, כמה אהבתיה! אהבתיה בגיסיתה... כי בתנאים מוזרים הפרתיה. אספר לך איך הפרתיה“.

„ספּרנא. איך הכרת אותה?“ שאלתי, ועל אף הכל מהרהר הייתי בעורבים. היה זה מצער לדעת זאת, באין יכולת לעשות כלום, משל כאילו היו הידיים קשורות והפה תפור בתיל-ברזל חזק.

„כן“, דחקתי בו. „ספר! ספר!“

„בצורה זאת אולי יונח לי מראשי. אחרי שנתיים של עבודה מעשית בבית-חולים עירוני בבואנוס-אירס“, שמעתי את דבריו כשאני מביט למרחקים, „עייפתי מלנקות פצעים ולטפל בשיכור-לילה. נפרדתי מבית-החולים והתגייסתי לשמש רופא באניה טראנס-אטלנטית. העבודה השתנתה מן הקצה אל הקצה. האנשים החשובים החוצים תמיד את האוקינוס אינם רגילים בדקירות-סכינים. אפילו כשהם משתפרים לילה-לילה, כל שיכרותם מתבטאת בכך שהם פולטים כמה שטויות... לאחור-מכן, אם האדונים מרביצים לנשים או להיפך, הרי זה כבר ענין שאינו נוגע לא לרופא-האניה ולא לשום איש זולתו. בין עשירים הרי זה דבר פרטי בהחלט. ידעת זאת?“ הוסיף והתחייך בלי סיבה, או אולי מאיזה טעם שלא יכולתי לעמוד עליו. „הנשים

* שפּרנאי לצפרים.

** משחק-מלים, שהרי דולורס, שם הבחורה, פירושו מכאובים, כאמור למעלה.

*** כובש מקסיקו.

איומות כשהן משתכרות. מקימות שערוריות רועשות, אבל בקצת אמוניאק מרדימים אותן מיד. לפעמים..."

"חושב אתה ש... הם עדיין שם?"

"העורבים? הה! לזמן רב."

"המשך-נא. מה אמרת...?"

"אה! ה... נשים! אם כן, לפעמים הציעו לי בסבלותן את תכשיטיהן כדי שאשקיט את כאב-ראשן. לילה אחד באה אשה, אחת שפותבת שירים במוסף ספרותי, והציעה לפני את משמניה אם אפסיק את מיחוש-ראשה. כנראה היה זה המירשם היחיד שלפיו יכול רופא לרפא אותה. לא רציתי לקבל את גופה, והיא הגישה תלונה לרב-החובל."

"המשך, אל תפסיק את סיפורך."

"ערב אחד, המשיך, בשלחו מבט חטוף בנוף, נכנסנו לנמל טרופי בדרומה של מקסיקו. שם סיפרו כי צפונה משם, בויליה זאפאטה, משתוללת מגיפה וזקוקים לעזרה רפואית. אנשים, לפי עדות הקהל, מתים באמצע הרחוב כעכברים וחולדות והשלטונות כאחוזי טירוף, באין יכולת לאתר את מקור הרע. החלטתי לברוח. באותו מקום בלתי-מופר היו המוני יצורי-אנוש זועקים אלי בקולי-קולות. זעקותיהם ייסרו את מצפוני. אבל... כאן חזר והביט. "זה נמשך, לא?"

"המשך... ו... בשם כל היקר לך, אל תסתכל!"

"כן, המשיך. "לא יאה היה לאיש משכיל להישאר על הסיפון ולטפל במקרים מטופשים של שיכרות וכאב-ראש, בורבזמן שפאב כה טראגי מסתער על יצורים חפים-מפשע. באותה הרגשה דון-קישוטית של השנים הראשונות, בלי לחשוב הרבה, ערקתי מן האניה."

"אחר-כך התחרטת, אמרתי, רגזו, חפץ לזעוק.

"מדוע?"

"וכי מה אני יודע! בדרך-כלל קורה כך באותן ההחלטות הגדולות-הפתאומיות. אדם נעשה מפורסם בכל חמש היבשות או שהוא מצטער עד סוף ימיו. אתה ודאי אינך מפורסם."

ניענע בכתפיו באדישות. גם הוא היה עצבני.

"יומיים אחרי-כן, הוסיף, "הגעתי למחוז-הפצי. העיר היתה מבודדת בחגורת-בטחון, אין יוצא ואין בא. נכנסו רק רכבות טעונות מזון ואמבולנסים. אבל... הוסיף, "איזה חירון-מוות בפניך!"

"אני יודע."

"אתה מהרהר ב...?"

"כן. עוד... חסר להם הרבה?"

"הה! לפעמים... דורש הרבה זמן."

"וסיפור-המעשה שלך?" אמרתי בצמרמורת-אימים.

"סיפור-המעשה? אם כן... לאחר שזיהיתי את עצמי לא התקשיתי להפיק את

זממי. מראה העיר הקטנה היה עגום ועזרושם. עיר שצל השקט והמוות פרוש עליה. הולכי-הרגל המעטים הלכו כפופים תחת עקתה של אחרית נחרצה. תריסי הבתים היו מוגפים, ופעמוני הפנסיות גילגלו בלי הפסק את צליליהם העצובים. בתוך דקות אחדות עברו על פני ארונות-מתים רבים-מספור, אולם רוב המתים נישאו עטופים בסדינים ואחרים בסמרטוטים או בנייר-עתון; בעגלות-כפר הובילום לבית-הקברות. פעמים היו קבוצות ילדים מלוות את שיירות המתים האלו. מעניין שאותם ילדים שליוו את גוויות הוריהם הלכו כנטולי-רגש, כמו זקנים שלווים ומתונים. האסון עשאם לפתע מבוגרים, או מטומטמים. הלב התכווץ מכאב. בדרכים הוצבו שומרים. לנוכח החזיון המחריד של העיר הזדקרה מראה הטבע באביב. היערות והשדות ירוקים-להכעיס. שיחי הגירגוים להטו בפריחתם. הצפרים שרו עד כלות הנפש. חיים פראיים מילאו את הגינות אף גם את הרחובות והנביטו דשאים בין הלבנים. נדמה היה כאילו שלטון האדם קרב אל קצו על-מנת לפנות מקום לגילוי חדש, מנקר-עיניים, של חיים תאוותנים, לוהבים.

„השמיים...?”

„לא! שום סימן! מאומה!”

„המשך”.

„התקשיתי למצוא את דרכי באותה אנדרלמוסיה. לבסוף הגעתי לבית-החולים והצגתי עצמי לפני המנהל. כיון שנודעה לו החלטתי התקיפה לשרת כרופא את העיר אחוזת-המגיפה, לחץ את ידי ולא יכול להסתיר את ההתרגשות שהבריקה בעיניו העייפות.

„ברוך תהיה! זקוקים אנו לרופאים ולרפואות. אם רצונך בכך, יכול אתה להתחיל כבר בעבודתך”.

„אני מוכן להתחיל עכשיו, אמרתי.

„מיד התחלתי במלאכה. מתוך ידיעה מעבדתית קמתי, ראשית-מעשה, לבדוק מחדש את המזון והמים ששימשו באזורים מסוימים של ויליה-זאפאטה, מקום שהיתה המגיפה משתוללת ביתר-שאת. ביקרתי באזורים שהיו מוזנחים ביותר לפי שהיו העניים ביותר. ביקרתי גם בבתיהם של חולים רבים, ואת כולם הכרחתי לשתות מים רתוחים וכן להרתיח את הפירות. עם עוד שני רופאים אירגנתי שיטת היגיינה והשגתי שעגלות-הכפר האוספות את המתים מהבתים תעשינה את דרכן פעמיים ביום. כמו כן לחמתי על כך שיקברו את המתים בתכלית ההקדם ולא ישאירום גלויים לאוויר ולשמש שלושה או ארבעה ימים, בבית-הקברות, שהיה רוחש רבבות זבובים.

„הודות לעזרתם של כמה בתי-חולים ושל הממשלה נקבצו סוף-סוף לוויליה-זאפאטה יותר משלושים אנשי-מדע ונלחמו בגבורה נגד מוות אבסורדי, שדומה היה כאילו מן השמיים נפל, שכן הארץ עצמה, כמו שאמרתי, היתה שופעת-חיים ועוזו למראה-עין. דומה היה כאילו נלחמים אנו בסופת-עלעול בזעמת כשאנו מחזיקים במטריה פשוטה. כל המאמצים העלו חרס. התמותה עלתה מיום ליום.

דבר חסר-חיים, חסר-חיים לנצח, שאינו מעורר בנו כל רגש אפילו כשהוא מאלצנו לקבוע את ההבדל הגדול הזה בין האיזמל של ניתוח הגוויה לבין סמי-ההרגעה: אבל בחולה מצויים העוויות, הכאב, פחדו האנושי מפני המוות, בגדיו המגואלים בדם ההקאות או בהפרשותיו או במוגלת פצעיו... יש מסכנות רבה באיש חולה, מי יודע, היות ובכל-זאת יצורי-אנוש הננו, אולי באים ייסורים אלה על-מנת שההרגל לא יפילנו לבור האדישות".

הרגשתי שהוא עומד להפסיק.

"המשך!" קראתי.

"במשך שבועות ארוכים נשארתי ליד דולורס. ראיתי איך בחדרון שממול היתה אמה גוססת ומתמקמת. בעד החלון ראיתי איך כמה אנשים מטילים אותה אל אחת העגלות הנכאות יחד עם עוד הרבה מתים. עברו עלי שעות של ייסורים ממש בשמרי על דולורס. בגוף-ובנפש התמסרתי לה.

"כשניתן לי לבסוף לפדותה מצפוני המוות, נשמתי מתוך הרווחה. שלי היתה. חייה היו שייכים לי. בשבתי ליד מיטתה הייתי מתבונן בה, ואילו היא, בלי להבין מאומה, היתה מחייכת אלי מאושרת, מדעתה כי חלפה הסכנה.

"בחזרה לחיים!"

"כן, תודה לך. אבל אל תעזוב אותי... אני מפחדת!"

"לעזוב? הן לא! לעולם לא!"

"לעולם לא?" חייכה, חידתית, לעולם הרי זה זמן רב!"

אט-אט שבו לחייה והאדימו, שבה וחייתה. כשביקשה ראי היסטתי... גילחתי את ראשה, וחששתי לעורר בה שטט-נפש. משראתה את בבואתה בראי, לא עלה כלל על דעתה כי בחייה היה הדבר. מיואשת הניחה את ידה על קדקדה הקרוח והתבוננה בדמותה באימה. לא עניתי אף מלה על כל התוכחות והעלבונות שיצאו מפיה. ספק אם מות אמה הדאיבה במידה כזאת. אבל הרי יודעים אנו נשים מה טיבן.

"באימוץ כל כוחותיה צייתה עלי לעזוב את החדר, אבל חלושה היתה כדי-כך שנפלה לאחור, על הפרית שסחבתי מבית-החולים. רצתי אליה ונתתי לה אוכל. שוב לא זותי ממנה ולילות שלמים סבלתי עינויים גוראים ולא יכולתי לעצום עין.

"לבסוף השגתי את שרציתי בו כל-כך: דולורס שבה לאיתנה כליל.

"את השמחה הגדולה שבחייה גרמתי לה בלילה אחד כשחזרתי אליה ועמי מטפחת של משי טבעי על-מנת שתעטה אותה לראשה.

"העזתי להתוודות לפני שאני אוהבה; כי עשיתי מה שעשיתי ומוכן הייתי לעשות עוד יותר למענה; כי אהבתי. את הצהרות-אהבתי קיבלה בקור-רוח, כאילו היה זה הדבר ההגיגני ביותר שבעולם. כעבור ימים אמרתי לה כי רצוני שנתחתן.

"ראתה בהכרזתי דבר שבטעם טוב והרשתני לנשק את שפתי.

"עלי להודות שבינתיים שכחתי את המגיפה. מוכנית עבדתי במעבדת בית-החולים. מתו אנשים? איזה טורח! חשבתי רק על הרגע בו אעזוב כל זאת ואחזור אצל

לולה. רק היא מילאה את מוחי. לא חשבתי אלא למצוא חן בעיניה. הקפד במכנסיים, השערות והנעליים המבריקים, גלוח ומבושם כראות".
פסק מדיבורו.

"סוקראטס היה עושה כדבר הזה עצמו... כשהיה צריך לעבור ליד איזה נער", אמרתי. "זאת האהבה!"

"כן, האהבה", חזר כהד. "זאת האהבה הממלאה את בשרנו אש. אהבה? אבל מהי אהבה? מיליוני גברים ונשים. אחרי-כן, מיליוני ילדים. זוהי אהבה? אתה, שהנך מפוקח כל-כך, אין הדבר חשוד קצת בעיניך...? האהבה! ויום בהיר אחד אין ביכלתנו למנוע... זאת", הוסיף, ברמזו בעיניו אל החוף. "הרי זה איום! מעולם לא חשבתי שיוכל להפריע עד כדי כך. אף לא בעת המלחמה האחרונה, כשקראתי בעתונים"...

בקול עמום לחשתי:

"אולי אין אלה ייסורים".

"לא?"

"לא. אולי זה... רק גועל בלבד".

"גוועעלל...?"

נדתי בסנטרי לאות הן. חשתי כי הוקל לי מעט.

"נחזור אל דולורס".

"סוף כל סוף! אבל, דולורס?" שאלתי בקוצר-נשימה, ובלפי חשבתי: "האניה מתחילה לנוע. אנו מתרחקים". "זה, עומד להיגמר. האניה מתחילה לנוע. אנו מתרחקים, זה, עומד להיגמר. זה, עומד להיגמר עומד להיגמר עומד להיגמר. היתה זו מחשבה שפמזה כגשר תלוי שהובילני על פני החלל. יכולתי ליקרב ולהביט. שם למטה נראו רק המוני גבים שחורים, דרוכי-מנוחה..."

"ודולורס?" חזרתי ושאלתי, כמו בעיצומו של חלום-בלהות.

"היתה משוגעת משמחה! הצלת את חיי ואני אוהבת אותך, אני אוהבת אותך, הבטיחה בחיתוך-דיבור מזור, צורם ועם זאת מתנגן.

"פתאום בא תורי ליפול למשכב".

"ברגע זה עזבה אותך לולה המתוקה", אמרתי.

"עשתה דבר גרוע מזה".

"מה?"

"לאמיתו של דבר לא היה זה דבר רציני כלל, סתם אפיסת-כוחות. יום-יום באו מבית-החולים לטפל בי, כי רציתי להישאר בביתה של דולורס, אף כי מן היום הראשון מיאנה להיכנס אל חדרי. מה שאירע אחרי-כן היה איום. ידוע לך שהנשים הטרוֹפיות חסרות רגישות".

"כן, בגלל החום".

"לולה לא ציפתה אלא לתענוגה שלה. לילה אחד... פקחתי את עיני ונתתי קולי בזעקת-חרדה. מצאתי והנה אני מושלך בעגלת-המתים וכבר לקחוני בדרך לבית-

הקברות. פגרים היו מתחתי, מעלי, מעברי. הריח המבחיל של הבשר הרקוב חנקני. שריריה הרפויים של מתה נחו על פני מעוצם האימה נאלמו זעקות גרוני... איך הגעתי לשם? בלי ספק התעלפתי, ודולורס, כיון שחשבתני מת, הטילתני לעגלה. בהתגברי על המציאות המדכאה, ניסיתי להתרומם, חנוק־למחצה, מצחנתם המחליאה של המתים. לפני ישבו שני אנשים, חדל־ניע, שותקים. פחדתי שלא יבינו אותי, ובאותה אכזריות שנוטע בבריות המגע עם צד זה של המוות, יהרגו אותי במהלומת־אלה. אלוהים הוא היודע איך הצלחתי להשתחרר מאותו גוש מתמקמק שהעיק עלי, ובהתנפלי ארצה חיפיתי שתתרחק העגלה. מלאכתה של דולורס היתה זו, וצריך הייתי להודות לה באיזו צורה שהיא. הלכתי ישר לבית־החולים. זכרתי שבמגירה שבמעבדה ראיתי אקדח. שמתיו בכיסי וחזרתי הביתה. החדר היה חשוך... על המיטה, ליד דולורס, רבץ גבר. יריתי בהם.

„השכם בבוקר מצאו אנשי־העגלה ליד הדלת זוג פגרים. טענום עם היתר והלכו. מעולם לא שאלו דבר. המגיפה“...

„הה!“ נודעקתי, רומז אל האופק. „הבט! הבט!“

צל שחור גדול, אטי וכבד החל לחוג עיגולים־עיגולים תוך שהוא מגביה ועולה השמימה. אחריו עוד צל שחור, ואחר, עוד אחד. עוד. עוד עוד. האם הסתיים המשתה? עמדתי לפלוט אנחת־הרווחה והנה ראיתי, מאחרי עננה קלה, סיעה חדשה של צפרים שחורות שחגו מעל בית־הקברות של העיר, מנידות כנפיהן בעיגולים גדולים...

מיד הרהרתי שמאחרי הענן ודאי עוד חיות־כנף מסוג זה ממתינות ואורבות...

(מספרדית: נחום מ. גד)